

Το ιστορικό των Ποινικών Φυλακών Τρικάλων

Κείμενο Μαρούλας Κλιάφα

Αμέσως μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλίας ,τον Αύγουστο του 1881, η ελληνική Κυβέρνηση, επειδή δεν είχε τα οικονομικά μέσα να αναγείρει νέο κτίριο Φυλακών, υποχρεώθηκε να στεγάσει τις Φυλακές στα δεκαέξι θολωτά μπουντρούμια που αποτελούσαν τις τουρκικές φυλακές οι οποίες βρίσκονταν στο τετράγωνο των οδών Στουρνάρα και Χατζηπέτρου.

Το 1893 το ελληνικό Δημόσιο άρχισε να αναγείρει σε οικόπεδο του οθωμανικού τεμένους «Κουρσούμ τζαμί» κτίριο Φυλακών, ενσωματώνοντας και το ευρισκόμενο εκεί τουρκικό χαμάμ. Το κτίσμα τέλειωσε το 1895.

Το κτίριο των Φυλακών περιβαλλόταν από μεγάλο προαύλιο, διέθετε δέκα θαλάμους, πέντε στο ισόγειο και πέντε στον όροφο- στον οποίο ανέβαινες από μια εσωτερική ξύλινη σκάλα- και ένα μικρό νοσοκομείο.

Οι συνθήκες διαβίωσης των φυλακισμένων ήταν κάκιστες. Δεν υπήρχαν χώροι υγιεινής, το συσσίτιο ήταν λειψό, η οργάνωση και φρούρηση πλημμελής.

Αρχικά χρέη εξωτερικών φυλάκων έκαναν εύζωνοι, στη συνέχεια στρατιώτες του 5^{ου} συντάγματος πεζικού και αργότερα χωροφύλακες.

Η συμβίωση ποινικών με οφειλέτες του δημοσίου επέτειναν τα προβλήματα. Μερικοί από τους ποινικούς- τύποι νταήδων –είχαν σχηματίσει φατρίες με αρχηγούς και πρωτοπαλίκαρα και πρόσφεραν προστασία. Οι συγκρούσεις μεταξύ των κρατουμένων λόγω μέθης, χαρτοπαιξίας και κομματικών διαφορών ήταν συχνές και μερικές φορές αιματηρές. Σύμφωνα με την εφ. «Πανθεσσαλική» του Βόλου οι έγκλειστοί στις φυλακές Τρικάλων ήταν καλύτερα οπλισμένοι από τους φρουρούς τους.

Επτά μόλις χρόνια έχουν περάσει από την ανέγερση των φυλακών και ήδη οι φθορές του κτιρίου είναι σημαντικές. *«Τα χάλια εις τα οποία ευρίσκονται αι φυλακαί δεν περιγράφονται. Είναι δε όχι απορία αλλά θαύμα πως κατορθούται να ευρίσκονται εν τη ζωή οι ατυχείς εκείνοι, οίτινες ευρίσκονται εγκάρθεικτοι εν αυτοίς»*, έγραφε η τρικαλινή εφ. «Αναγέννησις» τον Ιούνιο του 1902. Ακόμα και ο τότε Υπουργός Δικαιοσύνης Τοπάνης παραδέχτηκε ότι οι Φυλακές Τρικάλων ήταν *«αι ελεεινότεραι και αθλιέστεραι φυλακαί του κράτους»* και υποσχέθηκε την χορήγηση 20.000 δρχ. για να επισκευασθούν.

Όμως τις τοπικές αρχές περισσότερο από την κακή κατάσταση του κτιρίου των Φυλακών τις απασχολούσε η ανομία που βασιλεύει σε αυτές. Ήδη από το 1902 ο διευθυντής του δημόσιου καπνεργοστασίου Τρικάλων Κοτορός, με αναφορά του στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, είχε καταγγείλει ότι με την ανοχή των φυλάκων διεξάγεται στις Φυλακές λαθρεμπόριο καπνού. Το 1910 ,σε μια από τις συνήθεις έρευνες του επιστάτη των φυλακών Χρ. Τσούκα, κατασχέθηκαν 10 οκάδες ούζο, λαθραίος καπνός και πολλά μαχαίρια. Ως το 1910 είχαν χάσει τη ζωή τους δυο κρατούμενοι, χτυπημένοι με μαχαίρι από συγκρατούμενους τους και είχαν γίνει τρεις τραυματισμοί, ενώ η απόπειρα δολοφονίας κατά του επιστάτη Τσούκα απέτυχε από τυχαίο γεγονός.

Στο χρονικό αυτό διάστημα έγιναν επανειλημμένες απόπειρες απόδρασης με τους πλέον ευφάνταστους τρόπους. Τη μια φορά φυλακισμένοι άνοιξαν λαγούμι το οποίο ανακαλύφθηκε λίγο πριν την απόδραση, την άλλη φυλακισμένοι γκρέμισαν με λοστούς την κεντρική είσοδο των Φυλακών και εξήλθαν στο προαύλιο αλλά, στην προσπάθειά τους να ανοίξουν τρύπα στον μαντρότοιχο, έγιναν αντιληπτοί από τον

φρουρό και η απόδραση απέτυχε, την τρίτη κατάδικοι που διέμεναν στον επάνω όροφο ξήλωσαν τα ξύλινα πατώματα, κατέβηκαν με σκοινί στο ισόγειο αλλά δεν κατάφεραν να δραπετεύσουν. Αντιθέτως τον Μάρτιο του 1923 η απόπειρα δραπετεύσης 29 καταδίκων και υποδίκων στέφθηκε από επιτυχία .

Η παντελής έλλειψη συντήρησης των Φυλακών είχε ως αποτέλεσμα το 1918 η μεν εξωτερική όψη του κτιρίου να είναι ικανοποιητική αλλά το εσωτερικό να βρίσκεται σε άθλια κατάσταση. « *Οι θάλαμοι του επάνω ορόφου ευρίσκονται εν ερειπώδει καταστάσει.[...] Εκτός των σιδηρών κιγκλίδων των παραθύρων και των τοίχων, ουδέν άλλον ίσταται όρθιον*», μας πληροφορεί η τρικαλινή εφ. «Θάρρος». Οι ζημιές του κτιρίου ήταν τόσο σοβαρές που ο Νομομηχανικός με προκήρυξη του κάλεσε τους ενδιαφερόμενους τεχνίτες να μην δώσουν προσφορά για την επισκευή της στέγης και των πατωμάτων πριν επισκεφθούν τις φυλακές και δουν επιτοπίως τις ζημιές. Προφανώς οι προγραμματιζόμενες από την Πολιτεία επισκευές στο κτίριο των Φυλακών είτε δεν υλοποιήθηκαν αμέσως, είτε έγιναν πρόχειρα. Έτσι εξηγείται το γεγονός ότι τον Απρίλιο του 1922 κατέρρευσε μέρος της στέγης, ευτυχώς χωρίς θύματα, με επακόλουθο κάθε φορά που έβρεχε οι θάλαμοι να πλημμυρίζουν νερά. Χάρη στην αρθρογραφία του Βασίλειου Θεοδωρόπουλου, διευθυντή της εφ. «Αναγέννησις» ο οποίος είχε κατηγορηθεί για εξύβριση και οδηγήθηκε τον Ιούνιο του 1920 στη φυλακή, πληροφορούμαστε ότι την εποχή εκείνη λειτουργούσε στο χώρο των Φυλακών ένα εργαστήριο και ότι όσοι κατάδικοι επιθυμούσαν μπορούσαν να εργάζονται. «*Άλλοι εκεί μέσα είναι μαραγκοί, άλλοι πλέκται καλτσών, άλλοι κορνιζοποιοί και άλλοι θαυμάσιοι χειροτέχναι*», γράφει ο Θεοδωρόπουλος. Επίσης μας πληροφορεί πως κάθε πρωί, την ώρα που οι φυλακισμένοι έβγαιναν στο προαύλιο, αρκετοί μικροπωλητές συνωστίζονταν στην είσοδο, πουλώντας σε όσους διέθεταν χρήματα, κρέας, ζαρζαβατικά, τσιγάρα και σαπούνι.

Το 1923, όταν ο επιθεωρητής των φυλακών Γλυκοφρείδης επισκέφθηκε τις τρικαλινές Φυλακές οι εντυπώσεις του ήταν οδυνηρές. «*Είναι αι αθλιέστεραι όλων των φυλακών του κράτους ,ιδίως από έποψιν καθαριότητας και διαίτης των εις αυτάς εγκαθειρκτων*», δήλωσε και συνέστησε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης την παροχή πιστώσεως 100.000 δρχ. για την επισκευή τους.

Η τρικαλινή κοινωνία, με την παρότρυνση του εισαγγελέα και του νομάρχη, προσπαθούσε να συμπαρασταθεί στους φυλακισμένους, οργανώνοντας χοροεσπερίδες και προσφέροντας τα έσοδα για το συσσίτιο των φυλακισμένων. Αλλά και ο Μητροπολίτης Τρίκκης επισκεπτόταν κατά χρονικά διαστήματα τις φυλακές μοιράζοντας στους κρατούμενους τρόφιμα.

Από ένα ρεπορτάζ της εφ. «Θάρρος» γνωρίζουμε ότι το 1928 προ της εισόδου των φυλακών δεξιά βρισκόταν η επιστασία και αριστερά το φυλάκιο της φρουράς. Στην αυλή υπήρχαν δυο τουλούμπες, ένα αποχωρητήριο ένα εκκλησάκι και ένα μικρό νοσοκομείο το οποίο δεν λειτουργούσε. Η κατάσταση των δέκα θαλάμων ήταν άθλια, τα τζάμια των παραθύρων ήταν σπασμένα, τα πατώματα ξεχαρβαλωμένα και οι τοίχοι είχαν να ασβεστωθούν πάνω από τριάντα χρόνια. Χρέη εξωτερικών φρουρών εξακολουθούσαν να κάνουν οι στρατιώτες του 5^{ου} συντάγματος πεζικού. Οι κρατούμενοι εξέρχονταν στην αυλή δυο φορές την ημέρα και το επισκεπτήριο γινόταν δυο φορές την εβδομάδα.

Οι Φυλακές Τρικάλων είναι συνδεδεμένες και με την πολιτική ιστορία του τόπου. Το 1933 πέντε κομμουνιστές ,κρατούμενοι στις τρικαλινές φυλακές ,διαμαρτυρήθηκαν μέσω της εφ. «Ριζοσπάστης» για τις συνθήκες κράτησης τους στην απομόνωση. Το 1935 ,μετά το βενιζελικό κίνημα των Καμμένου και Πλαστήρα το οποίο κατέστειλε ο Γ. Κονδύλης, εικοσιτέσσερις οπαδοί του Βενιζέλου μεταφέρθηκαν στις τρικαλινές

φυλακές όπου και παρέμειναν ως την δίκη τους , ενώ μετά το 1945 δεκάδες κομμουνιστές και σύντροφοι του Άρη Βελουχιώτη ήταν έγκλειστοι στις φυλακές Τρικάλων. Στις αρχές του 1947 διαβιούσαν στις τρικαλινές φυλακές 415 κατάδικοι και 199 υπόδικοι, οι περισσότεροι από τους οποίους ήταν πολιτικοί κρατούμενοι. Λόγω του συνωστισμού και της έλλειψης κανονικού συσσιτίου οι συνθήκες κράτησης ήταν ιδιαίτερα σκληρές.

Στη διάρκεια του Μεσοπολέμου έγιναν στις φυλακές Τρικάλων τρεις φόνοι. Οι δύο το 1926- ο πρώτος με μαχαίρι και ο δεύτερος με ρόπαλο- και ο τρίτος το 1932 πάλι με μαχαίρι. Από τους τρεις αυτούς φόνους θα μας απασχολήσουν οι δύο που έγιναν με μαχαίρι. Σύμφωνα με τη βολιώτικη εφ. «Θεσσαλία» στις 4 Μαΐου 1926, ενώ οι κρατούμενοι είχαν εξέλθει στο προαύλιο των Φυλακών, για ασήμαντη αφορμή προκλήθηκε διένεξη μεταξύ του μικρότερου αδελφού του ληστή Αντωνάκη και ενός κρατούμενου ονόματι Γεωργαρά . Μέσα σε λίγα λεπτά, λες και είχε δοθεί κάποιο σύνθημα, η διένεξη γενικεύθηκε μεταξύ όλων τους κρατουμένων, οι περισσότεροι από τους οποίους ήταν οπλισμένοι με μαχαίρια. Όταν ο φρούραρχος της Φυλακής ανθυπολοχαγός Ι. Ζούκης άρχισε να πυροβολεί στον αέρα ,οι συμπλεκόμενοι έσπευσαν να κρυφθούν στα κελιά τους, αφήνοντας στο πεδίο της μάχης νεκρό τον συγκρατούμενό τους Αλ. Καραμπά από τα Μηλιανά της Άρτας, ο οποίος είχε καταδικαστεί σε δεκαπενταετή φυλάκιση για ληστεία και φόνο.

Ο δεύτερος με μαχαίρι φόνος έλαβε χώρα στις 29 Ιουνίου 1932. Δυο κρατούμενοι οι Χαράλαμπος Δεληγιάννης ή Μπάμπος από την Καρδίτσα και ο Γ. Λαβίδας από τα Τρίκαλα έστησαν καρτέρι κάτω από την ξύλινη εσωτερική σκάλα των Φυλακών και μαχαίρωσαν στη θωρακική χώρα τον τριαντάχρονο βαρυποινίτη Δημήτριο Μπελούλη από το Βόλο, με τον οποίο είχαν διαπληκτισθεί λίγες ώρες νωρίτερα. Ο Μπελούλης μεταφέρθηκε στην κλινική Ρέρρα , όπου και πέθανε από περιτονίτιδα δυο μέρες αργότερα.

Οι προσπάθειες των ανακριτικών αρχών να ξεδιαλύνουν τα αίτια των φόνων έπεσαν στο κενό. Οι κρατούμενοι δήλωσαν άγνοια κρατώντας τον όρκο της σιωπής.

(«Αναγέννησις» και « Θάρρος» 30/6/1932)

Σύμφωνα με προφορικές μαρτυρίες παλιών Τρικαλινών, οι κρατούμενοι στις φυλακές Τρικάλων, στην περίοδο του μεσοπολέμου, εμπνευόμενοι προφανώς από τους φόνους είχαν σκαρώσει ένα τραγούδι με τον στίχο «*Στα Τρίκαλα στη φυλακή/ σκοτώσαν έναν μεσαλή/ βρε Αντωνίτση κερατά/ που σκότωσες τον Σακαφλιά.*

Κατά τη γνώμη μου το όνομα Σακαφλιάς είναι παρατσούκλι.

Μερικά χρόνια αργότερα ,το 1939, ο Βασίλης Τσιτσάνης συνέθεσε το πασίγνωστο ζεϊμπέκικο «*Στα Τρίκαλα στα δυο στενά σκοτώσανε τον Σακαφλιά*».

Μετά το 1960 οι μελετητές του ρεμπέτικου τραγουδιού Χριστοδουλής και Πετρόπουλος ,στην προσπάθειά τους να βρουν στοιχεία για το φόνο που ενέπνευσε τον Τσιτσάνη να γράψει το «*Στα Τρίκαλα στα δυο στενά*», συγκέντρωσαν μαρτυρίες από πρώην τροφίμους διαφόρων φυλακών της χώρας. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες αυτές ο Αντωνίτσης συγκέντρωνε το βιδάνιο (τα ποσοστά) από το μπαρμπούτι που έπαιζαν οι φυλακισμένοι. Επειδή ο Σακαφλιάς εποφθαλμιούσε να του πάρει τη θέση, ο Αντωνίτσης τον σκότωσε. Ο λόγος της δολοφονίας μοιάζει αληθοφανής . Αλλωστε το επιβεβαιώνει και ο τύπος της εποχής. Οι φυλακισμένοι χαρτόπαιζαν, έκαναν λαθρεμπόριο και ήταν οπλισμένοι.

Όσο για τα υπόλοιπα, δηλαδή ότι το θύμα χτυπήθηκε μπαμπέσικα στην κουζίνα της φυλακής με μαχαίρι που ο θύτης είχε κατασκευάσει από το χερούλι ενός τηγανιού, κινούνται στη σφαίρα του μύθου και δεν επιβεβαιώνονται από τα ρεπορτάζ των

εφημερίδων. Μολονότι από την αρθρογραφία του τύπου γνωρίζουμε πλέον το πώς έγιναν τα φονικά του 1926 και 1932 καθώς και τα ονόματα των θυτών και των θυμάτων, πρόσφατα υιοθετήθηκε -ακόμα και από τους υπεύθυνους του Μουσείου Τσιτσάνη- ότι ο Σακαφλιάς ήταν μεγάλος καρδιοκατακτητής και πως είχε ξετρελάνει όλες τις γυναίκες. Η άποψη αυτή είναι εντελώς αυθαίρετη. Προφανώς κατασκευάστηκε για λόγους εντυπωσιασμού.

Κατά τον πρώτο χρόνο της ιταλικής κατοχής το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετώπιζε ο διευθυντής των Φυλακών Τρικάλων Άγγελος Σωτηριάδης ήταν η τροφοδοσία των 257 φυλακισμένων, στους οποίους η Πολιτεία χορηγούσε καθημερινά 50 δράμια ψωμί καλαμποκίσιο και δυο με τρεις φορές την εβδομάδα λίγες ελιές για προσφάι. («Αναγέννησις» 10/9 και 2/11/ 1941) Κατά την ιταλική συνθηκολόγηση, τα Τρίκαλα έμειναν ελεύθερα για δυο μέρες και μερικοί αντάρτες του ΕΛΑΣ πήγαν στη Φυλακή και απαίτησαν από την ιταλική φρουρά την άμεση απόλυση όλων των κρατούμενων. Ο εισαγγελέας Γ. Γεωργιάδης προσπάθησε να πείσει τους ΕΛΑΣίτες πως μόνο οι 70 πολιτικοί κρατούμενοι θα έπρεπε να απολυθούν. Επειδή υπήρχε φόβος να βομβαρδιστεί η πόλη από γερμανικά αεροπλάνα, ο ΕΛΑΣ διέταξε τη μεταφορά και τον εγκλεισμό των 60 ποινικών κρατούμενων στο σχολείο του χωριού Φλαμούλι. Κατά τη μεταφορά όμως οι ποινικοί αφέθηκαν ελεύθεροι. (Υπόμνημα του εισαγγελέα Γεωργιάδη (19/9/1943) προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης)

Μετά την απελευθέρωση ελάχιστοι από τους κρατούμενους στη Φυλακή Τρικάλων βαρύνονταν με ποινικά αδικήματα. Οι περισσότεροι ήταν πολιτικοί κρατούμενοι και σύμφωνα με την εφ. «Λαοκρατία» ανέρχονταν σε 384 άντρες και 3 γυναίκες. (18/12/1945) Σε κάθε θάλαμο διέμεναν 65-70 άτομα χωρίς θέρμανση, ρουχισμό και φάρμακα. Σε έναν ξεχωριστό θάλαμο έμεναν οι δοσίλογοι, οι οποίοι, ζητώντας την επίσπευση της δίκης τους, κήρυξαν απεργία πείνας. Όταν τον Δεκέμβριο του 1946 άρχισαν οι δίκες τους, λόγω του εμφυλίου που ήδη είχε αρχίσει, όλοι σχεδόν οι δοσίλογοι απηλλάγησαν.

Κατά τη περίοδο του εμφυλίου στις Φυλακές Τρικάλων ήταν εγκλειστοί ο καπετάν Κόζιακας (Θωμάς Πάλλας) ο Μπουκουβάλας , ο Καραντώνης αλλά και μερικοί από τους άντρες του Άρη Βελουχιώτη. Σύμφωνα με προφορικές μαρτυρίες οι κομμουνιστές κρατούμενοι είχαν ιδρύσει ταμείο ενίσχυσης απόρων οικογενειών, στο οποίο πρόσφεραν τον οβολό τους όσοι είχαν κάποια οικονομική ευχέρεια. Επίσης οι πιο μορφωμένοι παρέδιδαν στους αγράμματους ομοϊδεάτες τους μαθήματα γραφής, ανάγνωσης, αριθμητικής και ιστορίας. (Μαρτυρία Αλκιβιάδη Ζαμπακά)

Στις αρχές του 1947 διαβιούσαν στις Φυλακές Τρικάλων 415 κατάδικοι και 199 υπόδικοι, οι οποίοι, λόγω περιορισμένων κονδυλίων, κυριολεκτικά λιμοκτονούσαν.

Οι Αρχές υποχρεώθηκαν τότε να ζητήσουν τη συνδρομή των φιλανθρώπων.

Με το πέρασμα των χρόνων οι συνθήκες κράτησης των φυλακισμένων βελτιώθηκαν. Ήδη επιτρεπόταν στους φυλακισμένους να ακούν μουσική από το ραδιόφωνο ενώ στην αυλή οργανώθηκαν και κάποιες αθλοπαιδιές. («Αναγέννησις» « 27/3/1954)

Ο σεισμός που έπληξε τα Τρίκαλα τον Απρίλιο του 1954 προκάλεσε σοβαρές ζημιές στο κτίριο των φυλακών. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης διέθεσε τότε ένα κονδύλι 500.000 δρχ. και έγινε ριζική ανακαίνιση του κτιρίου. Το ανακαινισμένο κτίριο περιελάμβανε οκτώ μεγάλους θαλάμους, δύο εργαστήρια – ξυλουργεία, μία αποθήκη, γραφείο, μαγειρείο, κουρείο, χώρος επισκέψεων και πειθαρχείο, το οποίο οι φυλακισμένοι ονόμαζαν «αράπη».

Στα χρόνια που ακολούθησαν έγιναν πολλές βελτιώσεις στο κτίριο των φυλακών. Οι θάλαμοι απέκτησαν χώρους υγιεινής και τρεχούμενο νερό και οι συνθήκες διαβίωσης

καλύτερευσαν. Οι κρατούμενοι κοιμόντουσαν πλέον σε κρεβάτια και πολλοί εργαζόνταν στα δυο εργαστήρια- ξυλουργεία κατασκευάζοντας μικροαντικείμενα και κερδίζοντας κάποια χρήματα.

Κατά την περίοδο της Δικτατορίας του 1967 από τις τρικαλινές Φυλακές πέρασαν οι επώνυμοι Μαγκάκης, Κύρκος, Φάτσης, Κουτσιμανής, Αθανασίου κ.ά

Μετά τη μεταπολίτευση για ένα χρονικό διάστημα εξέτισε την ποινή του κλεισμένος στο πειθαρχείο ο πραξικοπηματίας Ι. Λαδάς.

Στο προαύλιο των Φυλακών υπήρχε μια μικρή εκκλησία αφιερωμένη στον άγιο Ελευθέριο. Ο εκκλησιασμός των φυλακισμένων δεν ήταν υποχρεωτικός.

Στη δεκαετία του 1980 το επιμορφωτικό τμήμα της Νομαρχίας Τρικάλων οργάνωσε στο χώρο που παλιά ήταν το κουρείο ένα μικρό σχολείο, στο οποίο δίδασκε η καθηγήτρια Έφη Χατζημάνου.

Μετά το 1980 οι περισσότεροι κρατούμενοι στις Φυλακές Τρικάλων ήταν αλλοδαποί. Το 1984 το ελληνικό Δημόσιο παραχώρησε και μεταβίβασε την κυριότητα του κτιρίου των Φυλακών στον Δήμο Τρικκαίων, παίρνοντας ως αντάλλαγμα ένα αγροτεμάχιο έκτασης 80.000 τ.μ. στη θέση Μπαλκούρα, όπου κτίστηκαν νέες σύγχρονες Φυλακές. Στις 30 Ιουνίου 2006 η πόρτα των παλαιών Φυλακών Τρικάλων έκλεισε για πάντα.

Πέντε χρόνια αργότερα, επί δημαρχίας Χρίστου Λάππα, με χρήματα του ΕΣΠΑ το κτίριο των Φυλακών μεταμορφώθηκε σε ένα κτίσμα που τίποτα δεν θυμίζει το παρελθόν του. Στο χώρο αυτό σήμερα στεγάζεται το Μουσείο Τσιτσάνη και το παλαιό τούρκικο χαμάμ κουτσοσυρεμένο μιας και δεν υπάρχει ο θόλος του.

Ωστόσο ο συντοπίτης σκηνοθέτης Δημήτρης Κουτσαμπασιάκος κατάφερε με το ντοκιουμαντέρ «Σιωπηλός Μάρτυρας» που πρόλαβε να γυρίσει πριν οι μπουλντόζες του Δήμου Τρικκαίων σαρώσουν τα πάντα, να διατηρήσει την ιστορική μνήμη ενός κτιρίου που ήταν άμεσα συνδεδεμένο με την κοινωνική και πολιτική μας ιστορία.

Τα στοιχεία που παρατίθενται αντλήθηκαν από τις εφημερίδες της εποχής «Αναγέννησις», «Θάρρος» και «Ελευθέρα Γνώμη» των Τρικάλων, την εφ. «Πανθεσσαλική» και «Θεσσαλία» του Βόλου και την εφ. «Ριζοσπάστης» των Αθηνών.